

Sygn. akt I C 1763/19

UZASADNIENIE

Powódka K. K. (1) wniosła o zasądzenie od pozwanego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych S.A. w W. kwoty 76.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3.10.2019 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powódka podała, że w dniu 12 sierpnia 2001 r. w wyniku wypadku drogowego zginęła jej córka K. K. (2). W dniu 16 września 2004 r. powódka zawarła z pozwanym ugodę, w wyniku której wypłacono powódce i jej mężowi łączną kwotę 26.000 zł tytułem dalszego odszkodowania oraz kwotę 4.100 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Mimo upływu lat od wypadku powódka nie poradziła sobie ze stratą dziecka, po dziś dzień żyje wspomnieniami o córce. Pismem z dnia 28 sierpnia 2019 r. powódka wezwała stronę pozwaną do wypłaty kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią córki. Strona pozwana odmówiła wypłaty w/w kwoty powołując się na w/w ugodę i podnosząc, że zgodnie z jej treścią wszelkie roszczenia związane z szkodą zostały zaspokojone.

(pozew k. 4-10)

Powód S. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych S.A. w W. kwoty 76.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3.10.2019 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód podał, że w dniu 12 sierpnia 2001 r. w wyniku wypadku drogowego zginęła jego córka K. K. (2). W dniu 16 września 2004 r. powód zawarł z pozwanym ugodę, w wyniku której wypłacono powodowi i jego żonie łączną kwotę 26.000 zł tytułem dalszego odszkodowania oraz kwotę 4.100 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Mimo upływu lat od wypadku powód nie pogodził sobie ze stratą córki, wspomina wspólne szczęśliwe chwile i rozpamiętuje je z sentymentem. Pismem z dnia 28 sierpnia 2019 r. powód wezwał stronę pozwaną do wypłaty kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią córki. Strona pozwana odmówiła wypłaty w/w kwoty powołując się na w/w ugodę i podnosząc, że zgodnie z jej treścią wszelkie roszczenia związane z szkodą zostały zaspokojone.

(pozew w sprawie I C 1764/19 k. 4-10)

Postanowieniem z dnia 14 października 2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawę o sygn. akt I C 1764/19 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia za sprawą o sygn. akt I C 1763/19/

(postanowienie k. 30)

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództw i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zakwestionował powództwo co do zasady, jak i co do wysokości. Strona pozwana wskazała, że stosownie do zapisów ugody z 16 września 2004 r. powodowie oświadczyli, że uгода całkowicie wyczerpuje roszczenia w związku z wypadkiem z dnia 12 sierpnia 2001 r.

(odpowiedź na pozwy k. 32-33)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 sierpnia 2001 r. w miejscowości D. kierująca samochodem marki F. (...) E. F. nie zastosowała się do znaku drogowego STOP, w następstwie czego doprowadziła do zderzenia z samochodem marki R. (...) kierowanym przez G. A., wskutek czego pasażerka kierowanego przez nią pojazdu K. K. (2) – córka powodów, doznała rozległych wielonarządowych obrażeń ciała skutkujących jej śmiercią na miejscu wypadku.

(okoliczność bezsporna)

W momencie wypadku K. K. (2) miała 27 lat. Była panną, mieszkała wraz ze swoimi rodzicami. Posiadała rodzeństwo – starszego brata M.. Poszkodowana pracowała w zakładzie odzieżowym jako szwaczka, studiowała zaocznie administrację. Planowała założyć rodzinę, ale zamierzała mieszkać nadal z rodzicami.

(odpis skrócony aktu zgonu k. 23, zeznania świadka M. K. k. 52-53 nagranie 00:03:19-00:13:04, zeznania powódki k. 53 nagranie 00:14:55-00:23:30)

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Skierniewicach z dnia 6 marca 2002 r., sygn. akt II K 499/01, sprawczyni w/w wypadku została uznana winną popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 177 § 2 k.k. i skazana na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na kres próby wynoszącej 5 lat.

(wyrok k. 13-14)

W dniu 16 września 2004 r. (...) S.A. i powodowie zawarli ugodę dotyczącą wypłaty odszkodowania i kosztów pogrzebu po zgonie K. K. (2) z ubezpieczenia OC w związku z wypadkiem z dnia 12 sierpnia 2001 r.

Strony potwierdziły, że dotychczas z w/w tytułu uprawnionym została wypłacona kwota po 10.000 zł tytułem stosownego odszkodowania oraz 8.208 zł tytułem kosztów pogrzebu (§ 3).

(...) S.A. uwzględniając w/w wypłacone kwoty zobowiązał się wypłacić tytułem dalszego odszkodowania kwoty po 13.000 zł na rzecz każdego z powodów oraz kwotę 4.100 zł tytułem kosztów pogrzebu (§ 4).

Powodowie oświadczyli, że ugoda całkowicie wyczerpuje roszczenia w związku z wypadkiem z dnia 12 sierpnia 2001 r., w wyniku którego o poniosła ich córka K. K. (2) (§ 5).

(ugoda k. 20)

Pismem z dnia 28 sierpnia 2019 r. powodowie wezwali pozwanego do przyznania kwot po 80.000 zł na rzecz każdego z powodów tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę pozostającą w związku ze śmiercią córki. Pismo zostało odebrane w dniu 2 września 2019 r.

Decyzją z dnia 10 września 2019 r. pozwany odmówił wypłaty żądanych kwot, wskazując na zawartą w dniu 16 września 2004 r. ugodę.

(pismo k. 15-17, potwierdzenie nadania k. 18, decyzja k. 19)

Powódka K. K. (1) ma 74 lata. W momencie śmierci córki pracowała zawodowo, jednak po wypadku przeszła na emeryturę. Później wróciła do pracy, bo nie chciała siedzieć sama w domu. Po śmierci K. K. (2) powódka leczyła się psychiatrycznie. Powódka nie pamięta wielu rzeczy, które miały miejsce bezpośrednio po wypadku m.in. pogrzebu córki.

Powód S. K. ma 71 lat. W momencie śmierci córki pracował zawodowo. Stracił pracę w 2002/2003 r. w związku z likwidacją zakładu pracy. W tym samym roku powód przeszedł rozległy zawał serca spowodowany stresem po śmierci dziecka i utracie pracy. Po zawałe powód przeszedł na wcześniejszą emeryturę. Powód po wypadku córki nie leczył się psychiatrycznie. Powód po wypadku stał się bardziej nerwowy.

Po śmierci córki powodowie rzadziej gdzieś bywają, rzadziej zapraszają gości. Obecnie jeżdżą na grób córki raz na tydzień, wcześniej jeździli nawet codziennie.

Powodowie poza zmarłą córką K. posiadają jeszcze syna M.. Po śmierci siostry zajął się rodzicami, wspierał ich i im pomagał. Obecnie zamieszkuje wraz ze swoją rodziną – żoną i dwójką dzieci, razem z rodzicami. Powodowie opiekują się wnukami.

(zeznania świadka M. K. k. 52-53 nagranie 00:03:19-00:13:04, zeznania powódki k. 53 nagranie 00:14:55-00:23:30, zeznania powoda k. 53-54 nagranie 00:23:30-00:32:27)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności dowody oraz zeznania powodów i świadka M. K. (2), uznając, że dowody te tworzą spójną, logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ocenie Sądu roszczenia powodów okazały się częściowo zasadne.

Zgodnie z art. 446 § 4 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Jednakże przepis ten obowiązuje dopiero od dnia 3 sierpnia 2008 roku (w związku z ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. Nr 116, poz. 731) i nie ma zastosowania do zdarzeń sprzed 3 sierpnia 2008 roku. Wypadek, na skutek którego śmierć poniosła córka powodów, miał miejsce w dniu 12 sierpnia 2001 roku, a zatem naprawienie krzywdy powódki nie może nastąpić na podstawie art. 446 § 4 k.c.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy podziela stanowisko prezentowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 października 2010 roku (III CZP 76/10), że najbliższemu członkowi zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powyższego wyroku wyjaśnił, że katalog dóbr osobistych, do którego odwołuje się art. 23 k.c., ma charakter otwarty. Przepis ten wymienia dobra osobiste człowieka pozostające pod ochroną prawa cywilnego w sposób przykładowy, uwzględniając te dobra, które w praktyce mogą być najczęściej przedmiotem naruszeń. Nie budzi jednak wątpliwości, że przedmiot ochrony oparty na podstawie art. 23 k.c. i 24 k.c. jest znacznie szerszy. Należy uznać, że ochronie podlegają wszelkie dobra osobiste rozumiane jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych niewymienionych wprost w art. 23 k.c. należy np. pamięć o osobie zmarłej. Nadto, Sąd Najwyższy wskazał w uzasadnieniu, że nie ulega wątpliwości, iż rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Wiąż rodzinna odgrywa zatem doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Dlatego też zdaniem Sądu Najwyższego prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 k.c. i 24 k.c. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że za taką oceną przemawia dodatkowo art. 446 § 4 k.c., który zezwala obecnie na uzyskanie zadośćuczynienia od osoby odpowiedzialnej za śmierć osoby bliskiej bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek dodatkowych przesłanek, poza wymienionymi w tym przepisie. Zdaniem tegoż Sądu wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. nie powinno być rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Takie stwierdzenie oznaczałoby, że chwila,

w której zaszło zdarzenie będące źródłem szkody, decydująca – zgodnie z wyborem ustawodawcy – o możliwości zastosowania art. 446 § 4 k.c., rozstrzygałaby definitywnie o istnieniu lub braku istnienia uprawnienia do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej, bez względu na rodzaj tej krzywdy. Prowadziłoby to do radykalnego zróżnicowania sytuacji osób, które doznały krzywdy o podobnym charakterze, nawet w krótkich odstępach czasu, co jest trudne do zaakceptowania (por. wyrok SN z dn. 14.01.2010 r., L.; uchwała SN z dn. 13.07.2011 r., III CZP 32/11, LEX; wyrok SN z dn. 15.03.2012 r., I CSK 314/11, LEX).

W związku z powyższym należy przyjąć, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć bezpośrednio poszkodowanego nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Orzekając o zadośćuczynieniu w wyżej wskazanych przypadkach niezwykle istotne jest ustalenie roli, jaką w rodzinie pełniły dana osoba i konieczność dostosowania do nowej rzeczywistości w związku z ich śmiercią. Przez krzywdę rozumie się cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno doznane, jak i przysze. Zadośćuczynienie ma zaś tę krzywdę zrekompensować (ma ono charakter kompensacyjny). Jego przyznanie jest zależne od uznania sądu, a wysokość winna uwzględniać wszelkie okoliczności wpływające na rozmiar krzywdy. Naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Celem zadośćuczynienia jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenia cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji (por. wyrok SN z dn. 10.05.2012 r., IV CSK 416/11, LEX). Przy określaniu wysokości zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę całokształt okoliczności sprawy. Oczywiście ocena ta ma być dokonana w oparciu o kryteria obiektywne, a nie wyłącznie w oparciu o subiektywne odczucie pokrzywdzonego. Z jednej strony należy brać pod uwagę czas trwania oraz intensywność cierpień fizycznych i psychicznych wywołanych śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rolę w rodzinie pełnioną przez osobę zmarłą, nieodwracalność skutków i stopień doznanego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonego, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolności do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (zob. wyrok SN z dn. 3.06.2011 r., III CSK 279/10, Legalis 442095). Z drugiej strony kwota zadośćuczynienia nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi stanowić odczuwalną wartość ekonomiczną, a jednocześnie nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy. Należy również mieć na uwadze fakt, iż zadośćuczynienie musi mieć charakter całościowy i obejmować wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne zarówno te doznane, jak i te które wystąpią w przyszłości.

Uznając za dopuszczalne zgłoszenie przez powodów roszczenia o zadośćuczynienie na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych, stwierdzić należy, że zostały spełnione wszystkie przesłanki warunkujące odpowiedzialność strony pozwanej z tego tytułu: naruszenie dobra osobistego powodów podlegającego ochronie prawnej w postaci utraty więzi rodzinnej z córką oraz bezprawność działania sprawcy wypadku, który za swój czyn został skazany prawomocnym wyrokiem karnym.

Odnosząc się do kwestii zadośćuczynienia, wskazać przede wszystkim trzeba, że krzywda powodów polega na nagłym i nieoczekiwanym zerwaniu więzi rodzinnej łączącej K. i S. K. z najbliższym członkiem rodziny, czyli córką K., w szczególności, że więź ta była niczym nienaruszona. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że powodowie pozostawali w bardzo dobrych relacjach z córką – zamieszkiwali razem i planowali, już po założeniu własnej rodziny przez K. K. (2), nadal wspólnie mieszkać, wspólnie spędzali czas, dużo rozmawiali, nadto zmarła wspomagała rodziców finansowo w utrzymaniu domu.

W takich okolicznościach nagła utrata córki była dla powodów tragicznym przeżyciem i w związku z tym zdarzeniem doznali ona krzywdy. Niewątpliwie śmierć dziecka jest jednym z najsilniejszych przeżyć traumatyzujących. Okoliczności, w których doszło do śmierci K. K. (2) są dla powodów szczególnie wstrząsające. Śmierć ta wywołała u powodów niezmiernie cierpienie psychiczne, poczucie bólu, niesprawiedliwości, żalu i osamotnienia. Odczucia te, mimo upływu prawie 20 lat od wypadku w dalszym ciągu dotyczą powodów, nadal nie są oni w stanie pogodzić się ze śmiercią córki. Powodowie odczuwają smutek, żal, stratę, tęsknotę, pustkę, poczucie niesprawiedliwości, złość, gniew.

Wypadek miał też, w dalszym ciągu utrzymujący się, wpływ na ograniczenie życia towarzyskiego powodów, znacząco ograniczyli bowiem wyjścia w gości oraz zapraszanie innych do siebie.

Powyższe okoliczności przemawiają za koniecznością określenia zadośćuczynienia w wysokości po 50.000 zł na rzecz każdego z powodów. Oczywiście żadna kwota nie jest w stanie zrekompensować niczyjej śmierci, a już na pewno śmierci osoby, która była tak bliska dla powodów i z którą łączyły ich tak wyjątkowe więzi, jednak zdaniem Sądu powyższe kwoty w jakiej części pozwoli na złagodzenie cierpień, które są odczuwalne do dziś. Dla oceny wysokości niniejszych kwot nie bez znaczenia był również fakt, że powodowie posiadają także drugie dziecko – syna, który założył swoją rodzinę, ma dzieci i zamieszkuje wspólnie z nimi ze swoimi rodzicami tj. powodom. Powodowie mogą zatem nadal rozwijać i zacieśniać więzi rodzinne, cieszyć się z wnuków. Należy też zauważyć, że choć proces żałoby trwał u powodów długo, to obecnie powodowie funkcjonują w swoim otoczeniu bez istotnych zakłóceń i nie wymagają terapii psychologicznej.

Dlatego też Sąd przyznał powodom w/w kwoty, oddalając ich roszczenia w pozostałym zakresie.

Sąd w pełni zaakceptował żądanie odsetkowe powodów tj. zasądzenie zadośćuczynień od dnia 3 października 2019 r., przyjmując jako zasadę, że zadośćuczynienie za krzywdę staje się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego (pokrzywdzonego) do spełnienia świadczenia odszkodowawczego (art. 455 k.c.). Od tej zatem chwili biegnie termin wymagalności odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.). Wobec powyższego, Sąd zasądził kwoty zadośćuczynień i odsetek ustawowych, przyjmując termin wymagalności tych świadczeń na dzień 3 października 2019 r. w oparciu o art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.). Skoro powodowie wystąpili z roszczeniem pismem z dnia 28 sierpnia 2019 r. doręczonym stronie pozwanej w dniu 2 września 2019 r., to należności tytułem zadośćuczynień uwzględnione przez Sąd Okręgowy, a mieszczące się w żądaniu w skierowanym do strony pozwanej, stały się wymagalne we wskazanej przez powodów dacie.

W oparciu o art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył stron nieuiszczonymi kosztami sądowym.

ZARZĄDZENIE

doręczyć zgodnie z wnioskiem